

Bà Aung San Suu Kyi nói bà sẽ ra ngoài cộng, sẵn sàng “đánh cá” là chính quyền quân phiệt Miền Đilen có ý đồ nhốt tiếp tục trên đường dân chủ hóa.

Đây là một quy tắc để nhấc đống; thêm một biểu tượng của đức can đảm mà bà Suu Kyi từng chứng tỏ hơn hai chục năm qua.

Năm 1997 bà Suu Kyi hoàn toàn không tin tưởng nhóm quân phiệt; khi họ hứa sẽ cho phép bà trở về nhà đi London thăm ông chồng người Anh đang bị ung thư, chết. Bà không đi, thà xa chồng còn hơn xa đất nước. Chính quyền Miền đã tiếp tục không chấp chi trả khản cho ông Michael Aris vào Miền Đilen gặp vợ lớn chết; mặc dù có lời yêu cầu của Tổng Thư Ký Liên Hợp Quốc Kofi Annan, của Đức Giáo Hoàng Gioan Phao Lô II, và các chính phủ Anh, Mỹ. Hai năm sau, ông qua đời, không được nhìn vợ, sau lớn gặp cuối cùng vào năm 1995. Bà Suu Kyi cũng phải xa cách hai người con trai; mặc dù thời còn trẻ họ đã từng vào chùa, cầu nguyện, sẵn sàng theo

phong t c Mi n, cho t i năm 2011 h m i đ c phép v thăm m . Ng i ph n này đã hy sinh tình c m gia đình, vì m t lý t ng: C u n c kh i n đ c tài. Ch đ đ c tài đã gây nên tình tr ng ch m ti n, h n 50 tri u dân s ng trong c nh nghèo đói nh t Châu Á, m c dù khi còn s ng đ i ch đ th c dân Anh Mi n Đ n v n là m t n c giàu nh t Đông Nam Á.

Năm 1988 nghe tin thân m u, bà Khin Kyi đang lâm b nh n ng, ngày hôm sau Aung San Suu Kyi bay v n c trông nom m . Lúc đó bà ch a ho t đ ng chính tr . Trong 9 tháng cho t i khi m qua đ i, Suu Kyi ch ng ki n c nh đ t n c suy vong, nhân dân nghèo khó và m t h t t do. Tr c gi h huy t, Aung San Suu Kyi đã phát nguy n tr c linh h n cha m là bà s ti p t c công cu c tranh đ u cho ng i dân Mi n Đ n đ c t do, dù có ch t cũng không ng n ng i. T đó, bà đã c ng quy t i i quê h ng tham d cu c tranh đ u đòi dân ch nh cha m đã theo đ i su t đ i. Đó là m t hành đ ng can đ m đáng ng ng m .

N c Mi n Đ n đã n m mùi s ng dân ch sau khi đ c Anh trao tr đ c l p năm 1947; ông Aung San thân ph bà v n là m t lãnh t kháng chi n đã b ám sát năm đó, thân m u bà nuôi ba con, có lúc đã đ a bà sang s ng i n Đ , khi nh m ch c đ i s i đó. Aung San Suu Kyi mang tên c m l n cha, Suu là tên bà n i. Năm 1962, T ng Ne Win đ o chính xóa b ch đ dân ch , v i chiêu bài “xây đ ng ch đ xã h i ch nghĩa theo l i Mi n Đ n”. Ông ti m quy n cho t i năm 1988 m i t ch c sau nh ng cu c bi u tình ph n đ i ch đ đ c tài trên toàn qu c. Chính quy n v n n m trong tay nhóm quân phi t. Kinh t Mi n Đ n xu ng d c, các quy n t do b t c b , qu c gia b c th gi i t y chay, tr các n c đ c tài còn giao d ch; trong đó Trung C ng đ ng hàng đ u.

Suu Kyi đã tr thành ng n h i đ ng cho c phong trào dân ch i Mi n Đ n, sau khi bà di n thuy t l n đ u tiên lên ti ng đòi t do dân ch vào năm 1988, tr c ngôi chùa Shwedagon n i ti ng mà bà Clinton m i đ c đi thăm trong chuy n công du Mi n Đ n đ u tiên c a m t ngo i tr ng M k t năm 1955. Bà Suu Kyi cùng các ng i cùng chí h ng thành l p Liên Đoàn Dân T c vì Dân Ch (NLD), bà đi di n thuy t kh p n i, m c dù b chính quy n c m đoán.

Chính quy n quân phi t đã h a h n thay đ i ch đ m t l n năm 1990, t ch c b phi u b u

Quốc Hội. Aung San Suu Kyi và đảng NLD đã tin tưởng và tham dự cuộc bầu cử này. Đảng NLD thắng 60% số phiếu bầu và chiếm 80% số ghế trong Quốc Hội. Chính quyền quân phiệt đã trả giá đắt bằng việc bắt giữ các dân biểu đối lập, cấm NLD hoạt động. Bà Aung San Suu Kyi bị bắt giam nhiều lần. Cộng thể gì vẫn minh đã tỏ áp lực trên chính quyền quân phiệt đòi trả tự do cho Aung San Suu Kyi, trả chính quyền Trung Quốc. Năm 2009 chính quyền quân phiệt quy định như quốc thúc bà Suu Kyi 18 tháng, mức đích không cho bà tham dự cuộc bầu cử năm 2010. Các nước khu vực ASEAN tính lên tiếng kêu gọi Miến Điện trả tự do cho bà, nhưng bị chính quyền Cộng Sản Việt Nam phản đối. Phát ngôn viên Lê Dũng nói Hà Nội luôn ủng hộ chính quyền Miến Điện, không quy định như quốc thúc mới này.

Nhưng năm nay, nước Miến Điện đang biến chuyển. Các nhóm lãnh đạo mới của nhóm quân phiệt đã đưa ra những hành động bất kỳ thiện chí nào trong vòng kiểm tra trên dân chúng. Họ đã thả một số tù nhân chính trị, cho phép các mạng lưới đối lập hoạt động, và đã chính thức mời bà Suu Kyi tái lập Liên Đoàn Dân Tộc Dân Chủ, và tham dự cuộc bầu cử bằng túc sự tại đối diện khu vực 48 giờ dân biểu trong Quốc Hội bầu vào năm ngoài. Ngày bầu cử chưa được quy định, nhưng sau khi gặp lãnh đạo nhóm quân nhân, bà Aung San Suu Kyi đã quy định như sự tranh cử!

Các hành động có vẻ bất ngờ của các lãnh đạo quân phiệt thực ra đã được bắt đầu từ năm ngoài, khi họ đưa một số người dân sự (từng có vẻ hợp) ra làm thủ tục. Chính phủ mới này đã bắt đầu nỗ lực trong tự do, sẵn lòng để lộ bầu cử để chứng tỏ thiện chí, chu đáo cho các bước tiến mới hiện nay. Khi được ý tham dự cuộc bầu cử, bà Aung San Suu Kyi đã giúp cho nhóm quân phiệt tiến bộ, và bà chấp nhận cuộc tranh đấu nghiêm trọng giữa các dân biểu “gia nô” do chính quyền tuyển chọn. Chắc hẳn có những dấu hiệu về việc chuyển đổi phía các tầng lớp lãnh đạo khi bà Aung San Suu Kyi chấp nhận cuộc “đánh cá” lịch sử này. Bà tuyên bố, “Tôi tin tưởng đa số nhân dân Miến Điện muốn đi ra một cuộc dân chủ hóa bình an và hòa hài... Tôi nghĩ là một số người trong chính quyền bắt đầu nhìn thấy nước Miến Điện không thể tiếp tục con đường hiện nay được nữa.” Bà nhận mạnh điều quan trọng là phải thiết lập một thể chế trung pháp luật, quan trọng hơn cả việc thả tù nhân chính trị. Bởi vì dù thả tù nhân chính trị, nếu không tôn trọng luật pháp thì lúc nào họ cũng có thể bắt lại.

Cùng với, vì thấu hiểu lòng người dân, cho nên Aung San Suu Kyi quy định tham dự cuộc đánh cá này bằng lợi ích mới của họ và vì hy vọng dân chủ hóa đất nước. Một dấu hiệu của lòng dân Miến Điện thấy rõ là phong trào chống lại tình trạng Trung Quốc bành trướng trên quê hương họ. Lòng dân sôi sục qua các cuộc biểu tình khắp nơi khi chính các tầng lớp lãnh quân phiệt cũng bắt đầu ngấm, lòng yêu nước của họ được đánh thức dậy.

Trong hai chục năm qua, Trung Quốc dường như nhiên chiếm được quyền về ngoại giao và thương mại

v i Mi n Đ i n khi các n c Âu, M c m v n chính quy n quân phi t đ đòi thi hành dân ch . Trung Qu c đã đ u t v i nh ng d án nh u t đô la M , đ khai thác tài nguyên Mi n Đ i n, trong đó có d u l a và khí đ t, g r ng, ng c th ch, v n v n, t ng s đ u t đã trên 14 t M kim. Trung Qu c m h i c ng trên b V nh Bengal nhìn qua n Đ D ng, m t quân c ng đã khi n chính ph n Đ ph n đ i. M t đ ng ng d n h i đ t đi t v nh Bengal lên t i t nh Vân Nam, giúp Trung Qu c nh p c ng n ng l ng mà không ph i đi qua đ ng bi n vùng Đông Nam Á. Trung Qu c hi n là n c giao th ng l n nh t c a Mi n Đ i n (cũng nh c a Vi t Nam), đang tràn ng p th tr ng n c này v i hàng hóa Made in China. Các công ty Trung Qu c đã đ a m y trăm ngàn công nhân sang làm vi c i Mi n Đ i n, trong các khu khai thác r ng, m , làm đ ng, xây đ p, không khác gì i Lào và Vi t Nam. Nh ng v “Bô Xít Mi n Đ i n khi n lòng công ph n bùng n là v xây đ p Myitsone, đe đ a s thay đ i khung c nh thiên nhiên c l u v c con sông Irrawaddy. Nhân dân Mi n Đ i n đã bi u tình ph n đ i kh p n i. Ngày 30 Tháng Chín, ch t ch n c Thein Sein đã ph i ra l nh ng ng c d án này m c dù Trung Qu c đ u t 3.6 t đô la, hy v ng s s đ ng 90% đi n l c do con đ p đó s n xu t. Khi công b quy t đ nh ng ng d án đ p Myitsone, ông Thein Sein gi i thích là làm “theo ý nguy n c a nhân dân”. Chính quy n Trung Qu c đã s ng s tr c quy t đ nh này, và l p t c t cáo chính quy n Barack Obama nhúng tay xúi gi c Mi n Đ i n.

N u chính quy n M có can d vào các quy t đ nh g n đây i Mi n Đ i n thì cũng n m trong chính sách chung c a h là tr i vùng Á Châu Thái Bình D ng; nh h đã lên ti ng trong su t hai năm qua. Tr c sau, các chính ph M đ u theo đ u i ch tr ng c m v n Mi n Đ i n đ gây áp l c dân ch hóa. Ông Obama đã nhanh chóng g i bà Hillary Clinton sang Mi n Đ i n khi th y có d u hi u chính quy n n c này s thay đ i, vì h không ch u đ c áp l c c a Trung Qu c trong khi nhân dân thì ph n kháng.

Có nh ng tín hi u t các lãnh t quân phi t, trong đó có lãnh t t i cao Than Shwe, cho th y h đã c m th y “ng t ng t” đ i s c ép c a Trung Qu c. Đám quân nhân c m đ u Mi n Đ i n không có nh ng ràng bu c v “ch nghĩa” hay “ý th c h ” v i đ ng C ng S n Trung Qu c. H coi ch đ đ c tài nh m t ph ng ti n đ s đ ng quy n hành m u đ l i ích cho b n thân và gia đình, ch không vì mu n theo m t ch nghĩa b t bu c ph i chuyên chính. Cho nên h có th thay đ i ch đ n u th y có m t con đ ng khác đ t đ c các m c tiêu cá nhân.

Các lãnh tá quân phiát biát ráng mát chá đá đác tài quen bát cháp pháp luát sá có ngày làm hái chính há hoác con cháu há. Không có gì báo đám mát nhóm đác tài khác, trong 10 năm hay 20 năm náa, sá tôn tráng nháng tài sán mà các nhà đác tài thái nay thu góp cho gia đánh háng. Chá có mát thá chá tôn tráng pháp luát mái báo vá quyán tá háu lâu dài. Đó có lá là lý do chính khián nhóm lãnh tá quân phiát muán thay đái.

Bà Aung San Suu Kyi chác biát rõ tình hình nái bá cáa chính quyán quân phiát cho nên đã tá ra tin táng há muán dân chá hóa thát sá. Năm ngoái, đáng NLD còn táy chay không tham dá cuác báu cá Quác Hái; năm nay, không nháng cháp nhán ra tranh cá, Suu Kyi còn chuán bá má các trás đáng á nhiáu nái, sá xuát bán báo chí; đá đòi các quyán tá do hái háp, tá do ngôn luán phái đáng cá tôn tráng. Chúng ta mong ác bà sá thành công khi “đánh cá” tham dá vào dián trình dân chá hóa mà bà tin là có thát. Bà là niám hy váng cáa nác Miền Đì n. Bà cũng mang hy váng cho mát Mùa Xuân Á Châu, đang tiáp theo sau cán gió Xuân tá các nác Á Ráp và Trung Đông.